

A KÚRIA  
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.229/2013/6.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Dávid László és Társai Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Dávid László ügyvéd által képviselt felperesnek a Kovács Előd Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Kovács Előd ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés semmisségének megállapítása iránt a Fővárosi Törvényszéken 31.P.26.244/2010. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.855/2012/5. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget. Megállapítja, hogy 1.700.000 (egymillió-hétszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes és az alperes jogelődje között 2007. július 26-án létrejött szerződés alapján az alperes jogelődje 173.359 CHF kölcsön nyújtását vállalta a felperesnek, 2,69 % induló éves kamat és 2,4 % induló éves kezelési költség ellenében. A kölcsön kamatperiódusa 6 hónap, a szerződés lejáratának végső napja 2009. szeptember 26-a volt. A kölcsönszerződés biztosítékeként a felperes tulajdonában álló ingatlanokra az alperes jogelődjének javára jelzálogjogot alapítottak.

A peres felek a kölcsönszerződést 2009. október 14-én akként módosították, hogy a kölcsön éves kamatlába 4,99 %, az éves kezelési költség 1,32 % lett, a kölcsön futamideje 36 hónapra meghosszabbodott, és így végső lejáratának napja 2010. szeptember 26-a lett.

A felperes az ingatlanának értékesítését követően 28.500.000 Ft-ot fizetett meg az alperesnek, aki ezt akként számolta el, hogy 2010. augusztus 10-én a fennmaradt tőketartozás 36.359,29 CHF lett, ami az aznapi 204,38 deviza árfolyamon számolva 7.431.052 Ft-nak felelt meg.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy:

- a perbeli kölcsönszerződés semmis,
- a felek között 25.000.000 Ft és ennek 5,36 % THM-mel jelzett költségei erejéig hitelszerződés jött létre,
- az alperest a hitelösszeg után 1%, az annak alapján folyósított kölcsönösszegek után 5,36% kamat és kezelési költségből álló THM illeti meg,
- a felperes 2010. július 31-ei teljesítésével a szerződés megszűnt.

Kérte az alperes kötelezését 1.739.210 Ft túlfizetés visszatérítésére, valamint a dabronyi ingatlanra bejegyzett jelzálogjog törlésére vonatkozó engedély kiadására, ennek elmaradása esetén az alperes nyilatkozatának ítéleti pótlását.

Arra hivatkozott, hogy 25.000.000 Ft-hoz kívánt jutni az ingatlanán folytatott építkezés finanszírozása érdekében. Az ingatlanának értékesítését követően 2010. júliusában 26.500.000 Ft-ot fizetett meg az alperesnek, egy korábbi soron kívüli kamattörlesztés keretében pedig 987.979 Ft-ot teljesített. A fel nem használt utolsó kölcsönrészlet után az alperes által jóváírt kamattal együtt összesen 27.750.000 Ft-ot teljesített az alperes felé.

Álláspontja szerint a perbeli kölcsönszerződés azért érvénytelen, mert szándéka nem CHF, hanem forintban folyósítandó kölcsönre irányult. E szerződés mint kölcsönszerződés semmis, de mint hitelszerződés érvényes. Az alperes magatartásának valódi indoka az volt, hogy a forint esetleges értékromlása esetén egy valorizációs rendelkezést építsen a szerződésbe. Az alperes csak formailag tett eleget az árfolyam kockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének, a mélyreható tájékoztatás elmaradása és a valorizációnak a megtévesztéshez közeli módon a szerződésbe építése a jóerkölcsbe ütközik és a Ptk. 200. § /2/ bekezdése alapján semmis.

A felek jogviszonyában álláspontja szerint 25.000.000 Ft tekintetében hitelszerződés jött létre, melynek elszámolása alapján - az elsőfokú eljárás során módosítottak szerint - 3.212.580 Ft túlfizetésben van.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a kölcsönszerződés a felperes által megjelölt okokból nem érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a peres felek között a Ptk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződés és nem a Ptk. 522. §-a szerinti hitelszerződés jött létre. A szerződés II. és III. pontja alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy az alperes a kölcsönt forintban folyósítja, de a felperesnek azt a CHF megfelelő árfolyamán kellett törlesztenie.

Az elsőfokú bíróság nem találta megállapíthatónak a perbeli

szerződés színleltségét, mivel a felperes nem bizonyította azt, hogy mindkét fél tudatában lett volna annak, hogy más tartalmú szerződést kötnek, mint amit a perbeli szerződéses okirat tartalmaz. Az elsőfokú bíróság szerint a perbeli szerződés a jóerkölcsebe sem ütközött, e körben ugyanis a szerződéskötéskor fennálló helyzetnek, és nem az azt követően beállt változások megítélésének van jelentősége.

Az elsőfokú bíróság szerint a felperes kereseti kérelme alapján arról kellett határoznia, hogy megszűnt-e a kölcsönszerződésből eredő tartozása, nem pedig arról, hogy az alperes elszámolása megfelelő-e. A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a szerződést teljesítette és túlfizetésben lenne az alperessel szemben, illetve, hogy a teljesítésre tekintettel kérheti a jelzálogjog törlését.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel arra hivatkozott: a perbeli kölcsönszerződés nem színlelt és nyilvánvalóan nem ütközik a jóerkölcsebe sem. Az a felperesi állítás, mely szerint forintalapú hitelszerződést kívánt kötni, olyan egyoldalú színlelés, ami a szerződés érvényessége és értelmezése szempontjából közömbös. Mivel a felperes egyéb hivatkozásai is azon alapultak, hogy a felek között nem CHF alapú kölcsön, hanem forintalapú hitelszerződés jött létre, a felperes marasztalásra, jognyilatkozat pótlására irányuló kereseti kérelmei sem alaposak.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében a felperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen „a törvényeknek megfelelő új határozat” meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet jogszabályba ütköző ténymegállapítást tartalmaz, mivel a perbeli szerződésből egyértelműen megállapítható, hogy a felperes nem kapott CHF kölcsönt. Az eljáró bíróság megfelelő ok nélkül utasította el a felperes közgazdasági ténykifejtésére vonatkozó bizonyítási indítványait. A rendelkezésre álló okiratokból egyértelműen megállapítható volt, hogy a felperes forintkölcsönt igényelt, a peres felek a kölcsön összegét forintban határozták meg, azt a felperesnek forintban kellett visszafizetni, az alperes a CHF-ben megjelölt kölcsönösszeget egy általa megnyitott, de a felperes által hozzá nem férhető számlán írta jóvá. Az eljáró bíróság indokolás nélkül hagyta figyelmen kívül a perben becsatolt PSZÁF tájékoztatást, melynek tartalma egyértelműen a perbeli kölcsönszerződés színlelt jellegét támasztja alá. Az elsőfokú bíróság a felperes erre irányuló tényállítása és felajánlott bizonyítása ellenére mellőzte annak vizsgálatát, hogy a folyósított kölcsön mögött ténylegesen volt-e CHF. A másodfokú bíróság törvénytelenül utasította el a másodfokú eljárásban becsatolt

szakvélemény vizsgálatát, amit a felperes annak alátámasztására nyújtott be, hogy pénzügyi szempontból a perbeli jogügylet befektetési jogügyletnek minősül.

Hivatkozott arra is, hogy az eljáró bíróságok törvénysértően mellőzték a felperes költségeire, illetve kamatváltoztatás lehetőségére vonatkozó semmisség iránti igényének, valamint az elszámolás iránti igényének elbírálását, törvénysértően nem kötelezték az alperest a felperesi túlfizetés megfizetésére. Állította, a THM semmis megjelölését.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékokat megfelelően értékelték, iratellenes megállapításokat nem tettek. A jogerős ítélet helyesen, jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés a felperes által hivatkozott okokból és indokok alapján nem érvénytelen.

Felperes 2014. március 21-i beadványában a felülvizsgálati kérelmét kiegészítette, elsődlegesen abban a vonatkozásban, hogy a perbeli szerződés befektetési ügyletet is magában foglalt.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § /2/ bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül és azt az abban hivatkozott indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.

A Pp. 3. § /2/ bekezdése értelmében a peres felek beadványait a bíróságnak nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint elbírálni. A felperes felülvizsgálati kérelmében - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett - a „törvényeknek megfelelő határozat” meghozatalát kérte. A Kúria azonban a jogerős ítélet felülvizsgálata körében nem terjeszkedhet túl a kereseti kérelmen, ezért legelőször azt vizsgálta, hogy a felperes az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig mire terjesztett elő határozott kereseti kérelmet.

A felperes keresetlevelében négy megállapításra, egy marasztalásra és egy, a jelzálogjog törléséhez szükséges alperesi jognyilatkozat pótlására vonatkozó kereseti kérelmet terjesztett elő. A perbeli szerződés érvénytelenségének megállapítását két jogcímen (színlelt, jóerkölcsbe ütközik) kérte. Egyes, a keresetlevelében pontosan nem megjelölt szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítását azok tisztességtelenségének jogcímen kérte. Az elsőfokú bíróság a 2011 április 6-án megtartott tárgyaláson felhívta a felperest ezen szerződési feltételek pontos megjelölésére, aki ennek az eljárás során nem tett eleget. A felperes írásbeli beadványaiban más kérelmeket is előadott és más indokokra is hivatkozott, az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyaláson azonban akként nyilatkozott, hogy kereseti kérelmeit az írásbelivel egyezően tartja fenn, „amit a keresetlevelében 1-től 6-ig számozottan

értelmez". A Kúria ez alapján a jogerős ítéletet csak a felperes keresetlevelében előadott kereseti kérelmek és az ott hivatkozott indokok keretei között, azokra tekintettel vizsgálta felül, értelemszerűen a felülvizsgálati kérelemben előadottak tükrében. Így nem vizsgálta, nem vizsgálhatta a perbeli szerződés költség, illetve kamatváltoztatást lehetővé tévő feltételének semmisségét.

A Kúria megítélése szerint az eljáró bíróságok a Pp. 206. § /1/ bekezdésében rögzített elveknek megfelelően mérlegelték a rendelkezésükre álló bizonyítékokat és helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy a peres felek között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. A felperes maga nyilatkozott úgy a per során, hogy építkezése finanszírozásához van szüksége fedezetre, melyet másik ingatlana eladásából kíván törleszteni. A felperes a perbeli kölcsönszerződés meghatározott részét ténylegesen felhasználta, azon összeg erejéig visszafizetési kötelezettség terhelve.

A Kúria a 6/2013. PJE határozatában a deviza alapú kölcsönszerződések egyes kérdéseit vizsgálta. Úgy foglalt állást, hogy a deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések (a továbbiakban: deviza alapú kölcsönszerződések) devizaszerződések. A felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozták meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem). E szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig a csökkenését eredményezi. A hivatkozott jogegységi határozat arra is rámutatott, annak vizsgálata, hogy egy konkrét szerződés mögött van-e devizaforrás, lehetetlen és egyben szükségtelen is a perben. Így a felperes bizonyítási indítványai e körben jogszerűen kerültek elutasításra.

A 6/2013. PJE határozat 2. pontja értelmében a deviza alapú kölcsönszerződés mint szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe és nem színlelt szerződés. A szerződési terheknek a szerződés megkötését követő - előre nem látható - egyoldalú eltolódása az érvénytelenség körében nem értékelhető, tekintettel arra, hogy az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia.

A Kúria egyetért a másodfokú bírósággal abban, hogy a felperes - az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyaláson tett nyilatkozatára tekintettel - nem terjesztett elő elszámolás iránti igényt. A felperes az általa állított túlfizetését a perben nem bizonyította, így jogszabálysértés nélkül utasították el a perben eljáró bíróságok az alperes marasztalására irányuló kereseti kérelmet.

Jogsabálysértés nélkül állapította meg azt a másodfokú bíróság, hogy a felperesnek a másodfokú eljárásban a befektetési szerződéssel kapcsolatos hivatkozása olyan új tényállításnak minősül, aminek elbírálását a Pp. 235. § /1/ bekezdése nem teszi lehetővé. Amennyiben pedig a fellebbezésben e körben előadotak a kereseti követelés jogi alapja megváltoztatásának minősülnének, ez esetben annak érdemi vizsgálatát a Pp. 247. § /1/ bekezdése zárta ki. Amennyiben ezt a kérdést érdemben lehetett volna vizsgálni a 6/2013. PJE határozat 3. pontjának indokolása egyértelműen rámutat arra, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés nem befektetési szerződés, mert annak az minősül, amikor a befektetési szolgáltató az ügyfél pénzével végez pénzügyi eszközre vonatkozó különböző műveleteket.

A felülvizsgálati kérelemben annak megállapítását is kérte a felperes, hogy a szerződésben a THM megjelölése semmis. Ezen kérdés sem az első, sem a másodfokú eljárásnak tárgyát nem képezte, a felülvizsgálati eljárásban, mint rendkívüli jogorvoslati eljárásban kizárólag olyan jogsabálysértés vizsgálható, mely a másodfokú eljárás tárgya volt, így ezen felperesi hivatkozást a Kúria érdemben nem vizsgálhatta.

Mindezekre tekintettel a Kúria nem találta megállapíthatónak a felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogsabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes pervesztességére tekintettel a Kúria a Pp. 270. § /1/ bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján őt kötelezte - figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § /2/, /5/ és /6/ bekezdéseire, az alperes jogi képviselője által ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban - az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. A felperesnek az illetékre kiterjedő részleges költségmentességére tekintettel a felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. március 31.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztoivits András sk. előadó-bíró, Dr. Csóke Andrea sk. bíró